

Nederlandse vlinders op tropisch eiland

Tekst: Sinds 10 oktober 2010 maken de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba onderdeel uit van het Nederlandse staatsbestel. Met deze tropische eilanden is de biodiversiteit binnen Nederland enorm toegenomen. Ik heb ruim vier jaar bijgedragen aan de ontwikkeling van het milieubeleid in Caribisch Nederland. Op Sint Eustatius zijn ondanks de aanwezigheid van een grote Amerikaanse olieterminal en raffinaderij grote natuurparken op het eiland aanwezig. Vanwege de afgelegen ligging van het eiland is het aantal soorten vlinders er gering.

Foto's: Stef Strik en Dinky van Berkel

Het eiland Sint Eustatius, ook wel The Golden Rock en door de bewoners zelf Statia genoemd, ligt in de noordelijke Antillen. Er wonen nu 3600 mensen, tegen 20.000 in de 18e eeuw toen Sint Eustatius de belangrijkste handelspost was van de West-Indische Compagnie. Vele historische bouwwerken herinneren aan deze tijd, zoals Fort Oranje, de fundamenten van handelspakhuisen in de Oranjebaai en Fort de Windt. Tegenwoordig is Sint Eustatius een van 's werelds grootste oliehavens. Deze olieterminal, de lokale overheid en het toerisme houden de economie draaiende.

Natuurbehoud

Sint Eustatius maakt deel uit van de Bovenwindse Antillen en ligt in de 'hurricane belt' van de noorde-

Het Nederlandse eiland Sint Eustatius.

lijke Cariben. Orkanen en tropische stormen kunnen enorme schade aanrichten, niet alleen aan de gebouwen op het eiland, maar ook aan de natuur. De harde wind breekt niet alleen bomen en takken, maar blaast ook zout zeewater over de vegetatie. Hierdoor sterven de bladeren van planten en bomen. De natuur herstelt zich gelukkig weer vrij snel.

Het grootste probleem voor het natuurbehoud vormt het loslopende vee. Koeien, geiten, varkens en ezels lopen vrij rond en decimeren de oorspronkelijke vegetatie van het eiland. Dit leidt tot erosie en is zeer schadelijk voor de inheemse flora en fauna. De vegetatie en dieren in de krater van de slapende vulkaan The Quill worden beschermd tegen orkaanwinden door de hoge kraterwanden en hebben zich eeuwenlang kunnen ontwikkelen. Hierdoor zijn endemische ondersoorten van dieren ontstaan, zoals de grote kwartelduif (*Geotrygon mystacea*). De gemiddelde dagtemperatuur op het eiland is 27 °C.

Natuurgebieden

Diverse gebieden op het eiland zijn aangewezen als Nationaal Park. Het noorden bevat natuurpark Boven en Bergje, de enige plaats op de wereld waar de plant Statia Mourning Glory (*Ipomoea sphenophylla*) voorkomt.

Quill National Park (3,4 km²) bestaat uit een slapende vulkaan van 250 meter hoog met op de flanken Botanical Garden National Park. Hier is de flora van heel Sint Eustatius verzameld en het biedt mooi uitzicht op buureiland Sint Kitts (G-Br). Het grootste natuurgebied, Statia Marine Park ligt geheel onder de zeewaterspiegel. De koraalriffen hebben te lijden onder de grond

De auteur met op de achtergrond The Quill.

Tabel 1. Soortenlijst dagvlinders Sint Eustatius

Wetenschappelijke naam	Nederlandse/Engelse naam
Nymphalidae	
<i>Agraulis vanillae</i>	Gulf Fritillary
<i>Anaea troglodyta minor</i>	Florida Leafwing
<i>Appias punctifera</i>	White Peacock
<i>Biblis Hyperia</i>	Red Rim
<i>Danaus plexippus</i>	monarchvlinder
<i>Heliconius charitonius</i>	zebra(passiebloem)vlinder
<i>Junonia coenia</i>	bokkenoog (Common Buckeye)
<i>Marpesia petreus</i>	Ruddy Daggerwing
<i>Vanessa cardui</i>	distelvlinder
Pieridae	
<i>Ascia monuste</i>	Great Southern White
<i>Eurema elathea</i>	Straight-barred Grass Yellow
<i>Eurema lisa</i>	Small Sulphur
<i>Phoebis sennae</i>	Cloudless Sulphur
Lycaenidae	
<i>Cyclargus blue</i>	Miami Blue
<i>Hemiargus hanno</i>	Hanno Blue
<i>Leptotius cassius</i>	Cassius Blue
<i>Strymon acis</i>	Bartrams Scrub Hairstreak
<i>Strymon bubastus ponce</i>	Disjunct Scrub Hairstreak
<i>Strymon columella</i>	Dotted or Hewitson's Hairstreak
Hesperiidae	
<i>Ephyriades arcas philemon</i>	Caribbean Duskywing
<i>Hylephila phyleus</i>	Fiery Skipper
<i>Panoquina sylvicola</i>	Purple-washed Skipper
<i>Polygonus manueli</i>	Manuels Skipper
<i>Pyrgus oileus</i>	Tropical Checkered Skipper
<i>Urbanus obscurus</i>	Dark Longtail
<i>Urbanus proteus</i>	Long-tailed Skipper
<i>Wallengrenia otho ophites</i>	Southern Broken Dash

en voedingsstoffen die bij regen de zee instromen. De Stichting Eustatius Natuur Parken (Stenapa) beheert de natuurgebieden en voert onderzoek uit naar flora en fauna op en rond het eiland.

Dagvlinders

Zelfs de niet-vlinderaar op Sint Eustatius valt op dat zowel in stedelijk gebied als in het buitengebied en natuurgebieden veel gele vlinders rondvliegen. Op Sint Eustatius komen twee verschillende soorten 'citroenvlinders' voor: de Cloudless Sulphur en de Small Sulphur. In totaal heb ik 25 soorten dagvlinders gedermineerd op Sint Eustatius. Mogelijk komen er nog een paar andere soorten bij, maar veel meer zullen het er niet zijn. Omdat het om een eiland gaat, is het natuurlijk altijd mogelijk dat er bijzondere dwaalgas-

Cloudless Sulphur.

ten arriveren die de weg kwijt zijn geraakt boven het water. Zo is de Noord-Amerikaanse monarchvlinder jaarlijks aanwezig, overwinterend, of afgedwaald van zijn trekroute van Canada via Florida naar Mexico. Deze monarch is een van de weinige insecten die de Grote Oceaan kunnen overvliegen.

Schoenlappers en parelmoeren

Van de familie van de Aurelia's is de meest in het oog springende vlinder de zebra vlinder die met prachtige glijvluchten door The Quill vliegt. De vleugels van deze passiebloemvlinder zijn groot ten opzichte van het lichaam van de vlinder. Een andere mooie verschijning uit het tropisch bosgebied is een vlinder die je niet kunt missen tijdens de klim naar de Quills Crater Rim, namelijk de Red Rim. Een meer algemene soort op het eiland is de bokkenoog, die opvallende mooie dagpauwoogachtige ogen heeft. Deze bokkenoog heeft overigens geen enkele relatie met de vele geiten die op het eiland voorkomen. De Florida Leafwing is een opvallende vlinder tijdens haar vlucht, maar gaat bij rust geheel op in de omgeving. De vlinder is dan niet meer terug te vinden tussen de bladeren.

Blauwtjes en pages

De vlinders van de familie van de Lycaenidae zijn altijd lastig thuis te brengen, zeker in het buitenland. Van de blauwtjes komt vooral de Hanno Blue algemeen voor. Dit blauwtje is te vinden op droog grasland met struikgewas, gewoon langs de weg. Ook de Miami Blue en de op het tijgerblauwtje lijkende Cassius Blue worden op het eiland waargenomen. Van de pages is de Disjunct Scrub Hairstreak goed te vinden. Deze page mist door slijtage de staartjes al snel en is daardoor moeilijk te onderscheiden van de blauwtjes.

Dikkopjes

De Tropical Checkered Skipper is het meest voorko-

mende dikkopje. Een donkerbruin tot zwart vlindertje met witte stippen, dat snel wegschiet bij verstoring. Omdat de vlinder met open vleugels foerageert, is hij goed herkenbaar. Het mooiste dikkopje op Sint Eustatius is de Caribbean Duskywing, een vrijwel zwart dikkopje met een blauwe gloed. De Fiery Skipper lijkt veel op ons groot dikkopje en komt vaak voor in tuinen tussen de bebouwing van Oranjestad.

Nachtvlinders

Over de op Sint Eustatius voorkomende nachtvlinders is nog weinig bekend. De Clavipes Sphinx (*Aellopos clavipes*) bevindt zich in de vochtige bossen van The Quill en vliegt als onze kolibrievlinder van bloem naar bloem. Aan de achterzijde van de vlinder zit een soort plumeau. De witte streep over de romp is kenmerkend. De Mournful Sphinx Moth (*Enyo lugubris*) doet zijn wetenschappelijke naam eer aan door zijn lugubere uiterlijk. Nog angstaanjagender is de rups van de Giant Gray Sphinx of Tetrio Sphinx (*Pseudosphinx tetrio*), een van de grootste rupsen (15 cm) ter wereld, die op heel Sint Eustatius te vinden is op oleander in tuinen en plantsoenen.

En verder

Dit artikel is geïnspireerd door het artikel van Bert Wit (Nieuwe Nederlandse vlinders op Saba, Vlinders 2/11). Hopelijk kunnen beide artikelen een aanzet zijn tot meer vlinderonderzoek op deze tropische eilanden. Het zijn tenslotte stukjes Nederland!

Literatuur

Butterflies and moths of Curacao, Aruba and Bonaire, Debrot & Miller, 2004.

Biological Inventory of Sint Eustatius, Anna Rojer, Carmabi Foundation, November 1997.

Hannah Madden, National Park Ranger Stenapa.

Butterflies and Moths of North America, www.butterfliesand-moths.org.

Rups van de Giant Gray Sphinx.

Hanno Blue.